

5.6 LODDE VED ISLAND, GRØNLAND OG JAN MAYEN

5.6.1 FISKET VED ISLAND, GRØNLAND OG JAN MAYEN SESONGEN 2017/2018

Basert på resultatet av høsttoktet 2016 fant ICES våren 2017 det ikke tilrådelig å anbefale et fiske etter lodde ved Grønland, Island og Jan Mayen sesongen 2017/2018.

Havforskningsinstituttet på Island (MFRI) gjennomførte et nytt tokt høsten 2017, det ble da funnet grunnlag for å fastsette en TAC på 208 000 tonn lodde. MFRI viste videre til at endelig TAC ville bli satt basert på resultatet av tokt i januar-februar 2018.

Det ble da åpnet for et fiske innenfor en TAC på 208 000 tonn lodde. Tabell 1 viser norsk kvote og hvilke kvotekomponenter norsk kvote bestod av ved starten av sesongen.

Tabell 1: Norsk kvote fordelt på kvotekomponenter, januar 2018

Kvotekomponenter	Kvantum
1. «Trepartsavtalen»	16 640
2. «Smutthullavtalen»	31 024
3. Kvoteavtale mellom EU og Norge	16 016
<i>herav kvote fra forrige sesong</i>	2 290
<i>kvoteavtale for 2018</i>	13 726
Norsk kvote totalt	63 680

Norsk kvote var i starten av sesongen på totalt 63 680 tonn lodde, og hele denne kvoten kunne fiskes i IØS. Flåten ble tildelt maksimalkvoter med bakgrunn i en kvoteenhet på 1,49. Denne ble fastsatt på grunnlag av et estimat over antall fartøy som ville benytte seg av kvotebytteordningen, samt tatt høyde for et lite overfiske per fartøy. Fisket ble åpnet 1. januar 2018. Det første fartøyet gikk over til Island i midten av januar, noe som førte til innmelding allerede 22. januar. De neste innmeldingene kom 30. januar.

MFRI gjennomførte et nytt tokt i januar. På bakgrunn av dette var det grunnlag for øke TAC til 285 000 tonn den 3. februar. Norge fikk da ytterligere 3 984 tonn fra EU. Tabell 2 viser norsk kvote etter oppjusteringen av TAC 3. februar.

Tabell 2: Norsk kvote fordelt på kvotekomponenter, 3. februar 2018

Kvotekomponenter	Kvantum
1. «Trepartsavtalen» (TAC 285 000)	22 800
2. «Smutthullavtalen»	31 024
3. Kvoteavtale mellom EU og Norge	20 000
<i>herav kvote fra forrige sesong</i>	2 290
<i>kvoteavtale for 2018</i>	13 726
<i>økning av TAC 03.02.18</i>	3 984
Norsk kvote totalt	73 824

Med bakgrunn i dette ble kvoteenheten den 3. februar økt fra 1,59 til 1,75. Da hadde man korrigert for elementer som faktisk deltagelse og gjennomsnittlig overfiske.

MFRI besluttet å gjennomføre en ny måling i februar. Flere norske fartøy fisket lodde i dette området, disse fartøyene bidro med informasjon om distribusjon og migrasjon i området. Basert på resultatene av dette toktet ble det ikke funnet grunnlag for å endre TAC på 285 000 tonn.

13 fartøy benyttet seg av slumpfiskeordningen. Fiskeridirektoratet fulgte fisket svært tett og foretok daglige vurderinger over status i fisket. Siste kvelden så man at det var fare for at fartøyene på feltet ikke ville klare å ta hele kvoten sin, noe som gjorde at man fant det nødvendig å foreta en liten justering av kvoteenheten med bakgrunn i antall fartøy på feltet, restkvoter og mulighet for å ta siste kvoten uten risiko for stort overfiske. I samarbeid med næringen ble kvoteenheten besluttet økt med 0,03, fra 1,75 til 1,78. Norge fisket totalt 74 079 tonn lodde, noe som betød et lite overfiske på 255 tonn lodde.

Nærings- og fiskeridepartementet bestemte også denne sesongen å videreføre kvotebytteordningen, forskriften ble fastsatt den 11. januar 2018. Ringnotgruppen fikk anledning til å bytte hele kvoten av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen mot hele loddekvoten i Barentshavet. Fartøyene måtte før 22. januar 2018 gi bindende melding til Fiskeridirektoratet om kvotebytte. Totalt 12 fartøy benyttet seg av denne ordningen.

5.6.2 BESTANDSSITUASJONEN SESONGEN 2018/2019

ICES kom allerede den 27. november 2017 med kvoterådet for sesongen 2018/2019. Det ble konkludert med følgende:

ICES advises that when the harvest control rule agreed by the Coastal States is applied, the initial TAC for the fishing season 2018/2019 should be zero tonnes. The initial TAC should be revised based on acoustic survey information in autumn 2018. The final TAC should be set on the basis of survey information in autumn 2018 and winter 2018/2019.

Det ble derfor ikke funnet forsvarlig å åpne for et sommerfiske i 2018.

Høsten 2018 gjennomførte MFRI et nytt tokt i perioden 5.- 28. september. To islandske forskningsfartøy og et fartøy innleid av grønlandske myndigheter deltok i toktet. Det var stort sett gode forhold, noe som gjorde det mulig å følge planlagt rute. Det ble funnet lodde over hele området. Den totale størrelsen på bestanden ble målt til 337 000 tonn, og SSB for 2018/2019 ble beregnet til 238 000 tonn lodde. Det ble målt kun 11 milliarder eller 99 000 tonn 0-åringer. Ifølge fangstregelen må man finne mer enn 50 milliarder 0-åringer for å kunne fastsette kvote for sesongen 2019/2020.

Gjeldende fangstregel er basert på at det med 95 % sannsynlighet skal stå igjen 150 000 tonn gytemoden lodde i mars 2019. Med bakgrunn i usikkerhet knyttet til beregningene, vekst og naturlig dødelighet av lodde, samt estimat av hvor mye lodde som blir spist av torsk, hyse og sei anbefalte ikke MFRI at det ble åpnet for et loddefiske 2018/2019. De viste videre til at endelig TAC ville bli satt basert på resultatet av tokt i januar-februar 2019.

I januar 2019 foretok MFRI nye tokt. Forskningsfartøy og flere fiskebåter kartla de tradisjonelle områdene fra nordvest til øst av Island. I februar ble to norske fiskefartøy, som var på Island, leid inn for å delta i kartleggingen sammen med de islandske fartøyeene.

Heller ikke da ble det funnet grunnlag for å åpne for et loddefiske sesongen 2018/2019.

Resultatet av toktene skal presenteres på kyststatsmøtet mellom Island, Grønland og Norge i København 29. mai.

5.6.3 OPPSUMMERING OVER UTVIKLING OG EVT. KOMPENSASJON FOR MANGLENDE FISKERI SESONGEN 2018/2019

Fiskeridirektoratet gjorde alt klart for å kunne igangsette et fiskeri på kort varsel dersom situasjonen skulle tilsi dette. Lisenssøknadene var klar til å sendes. NFD hadde også tett kontakt med EU om evt. bytte av loddekvote dersom det skulle vise seg var grunnlag for å åpne for loddefiske. Det var også tett kontakt med islandske myndigheter under toktene.

Siden det ikke ble funnet grunnlag for å åpne for et loddefiske, kan det stilles spørsmål ved om Norge er berettiget kompensasjon basert på de ulike kvoteelementene:

«Trepartsavtalen»

Kompensasjonsklausulen i trepartsavtalen gjelder følgende:

Utnyttet kvote kan ikke overføres til påfølgende sesong på grunn av artens livssyklus. Dersom en part overfiske kvoten sin vil dette kvantumet bli fratrukket partens kvote påfølgende sesong og tildeles de andre partene i avtalen. Dersom det ikke blir fiskeri påfølgende sesong skal overskridende kvantum trekkes fra partens kvote når fiskeriet åpner igjen.

Hvis Grønland og Norge ikke bruker sin tildelte kvote for en gitt fiskesesong, kan Island utnytte gjenværende kvote. Dersom endelig TAC blir fastsatt 5. februar eller senere, kan Island fiske den utnyttede kvoten mot full kompensasjon påfølgende sesong til Norge og Grønland. Island skal etter utgangen av sesongen informere Grønland og Norge om beregning og utnyttelse av denne kvoten.

Avtalen gir ingen føringer for eventuell kompensasjon som følge av at det ikke blir åpnet for et fiske.

Norge/EU

Norge hadde tett kontakt med EU for et eventuelt kvotebytte av lodde til Norge dersom det skulle bli åpnet for et fiske.

«Smutthullavtalen»

Som et resultat av avtalen mellom Russland, Island og Norge, får Norge årlig overført et kvantum lodde fra Island. Størrelsen på overføringen henger sammen med den norske overføringen av torsk til Island. Overføringen av torsk er en fast prosent av TAC på torsk, uavhengig av TAC på lodde.

Torskefisket er regulert i kalenderår, mens loddefisket er regulert i sesong over to kalenderår. Siden det i mange år ikke har vært anledning til å fiske lodde i IØS om sommeren har den islandske torskekvoten gjennom «Smutthullavtalen» vært fisket i et annet kalenderår enn

loddekomponenten. Dette betyr at Island i 2018 fisket torskekvote som er relatert til den uutnyttede loddevote sesongen 2018/2019.

Overføringen av lodde for sesongen 2018/2019 ville ha vært i størrelsesorden 26 900 tonn. I den bilaterale protokollen mellom Norge og Island vedlagt «Smutthullavtalen» (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stprp-nr-74-1998-99-/id202600/sec12>) artikkel 3, 5 ledd står det som følger:

Dersom vedkommende bestand imidlertid skulle ligge under kritisk biologisk nivå, vil den norske kvoten av denne bestanden bli opphevet. I så fall skal partene innlede forhandlinger om alternativ kompensasjon.

Fiskeridirektoratet anbefaler at Nærings- og Fiskeridepartementet tar kontakt med islandske myndigheter og får avklart kompensasjon for manglende loddefiske sesongen 2018/2019.